

que el catalanisme portava necessàriament a la revolució; els reuní en un volum de títol inequívoc, *Reafirmación espiritual de España*. Fou director, com ho havia estat abans de la guerra, de l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

No oblidéssim pas Josep Bertran i Músitu, fundador de la Lliga, sots-secretari amb Cambó a Madrid, i que des del sud de França organitzà els serveis d'espionatge de Franco, en els quals serví Josep

Pla, que escrigué una *Historia de la segunda República española* (més que amb ploma, amb unes tisores que destrossaren la col·lecció del *Diario de Sesiones de las Cortes* que tenia l'Ateneu Barcelonès), llibre que no figura en les seves obres completes (incompletes, doncs).

Cap dels lligaires que es passaren al franquisme no fou ministre ni res d'important. Els governs de Franco només tenien un ministre català que no era ni carn

ni peix (fora del canceller de les glòries estraperlistes). Als Estats Units, quan començà la integració dels negres, moltes empreses contractaven un negre per quedar bé; en deien el *token*, el símbol. Els lligaires trànsfugues, ni això. Potser cap no havia llegit el *romancero* on es diu que *el traidor no es menester siendo la traición pasada*. Però, pel que veiem, sembla que encara avui és una lliçó difícil d'aprendre.

Víctor Alba

Ucraïna, ni ací ni allà

Amb un president de la 'nomenklatura', i un dels nivells de vida més baixos d'Europa, els ucraïnesos encara no en saben res, ni de democràcia ni de mercat.

"**T**enim un veí imperialista i amenaçador, però hi hem de conviure. Quina altra cosa podem fer?" Això, no s'estava de dir-ho fa poques setmanes l'ex-president d'Ucraïna, Leonid Kràvtxuk, l'home que amb Ieltsin va signar el certificat de defunció de la Unió Soviètica. El comentari es referia, és clar, a les pressions russes per a recuperar Crimea, quedar-se la flota de la Mar Negra i reintegrar Ucraïna a l'òrbita de la mare russa. Però el "quina altra cosa podem fer?" de Kràvtxuk venia ser un acte de pública resignació que podia arribar a exculpar fins i tot les concessions internes i externes que ha hagut de fer l'actual president Leonid Kutxma.

Cridat i elegit per desfer l'obra de Kràvtxuk (nacionalisme ucraïnès antirús, la flota de la Mar Negra, estancament econòmic) Kutxma s'ha trobat abocat, després d'un any de president, a haver de pagar els mateixos preus als quals Kràvtxuk es resistia: Rússia s'ha quedat el 81% de la flota de la Mar Negra i les principals bases militars i Ucraïna ha hagut de pactar la reforma econòmica amb el Fons Monetari Internacional. Kutxma pretén que, al més aviat possible, el salari mitjà dels ucraïnesos deixi de ser de 1.500 pessetes el mes —més baix fins i tot que no el d'Albània.

Però resulta que els qui van ajudar Kutxma a arribar al po-

der l'acusen ara de mesures antipopulars i se li posen en contra. Ell, director de la fàbrica nacional de míssils, va arribar al poder amb la confiança de la *nomenklatura* "supervivent" i els vots dels partits comunista, socialista i agrari, representatius de la base social de l'antic règim soviètic. El pacte amb l'FMI ja li va bé, a la *nomenklatura*, tot i el tancament de fàbriques no rendibles, l'atur i la misèria. Més misèria, almenys a curt termini. I això és el que no estan disposats a tolerar a Kutxma els comunistes que, a més de defensors de la seva base social subproletària, han començat a enlairar amb força la bandera d'un neonacionalisme pro-soviètic

(pro-rus) semblant al nacional-bolxevisme que a Moscou fan servir la gent de Jirinovski o del PC.

Al Parlament els comunistes van barrar el pas al programa de reformes i Kutxma hi va respondre convocant un referèndum de dissolució dels soviets. Però finalment, el plebiscit, que havia de ser el 28 de juny, ha estat desconvocat. Vista la possibilitat d'una crisi semblant a la que va tenir Ieltsin l'octubre del 1993, Kutxma ha optat per pactar una treva segons la qual durant un any el president no podrà dissoldre el Soviet Suprem ni el Soviet Suprem podrà destituir el president. Un pacte constitucional que, si més no en l'aspecte formal, resol de manera

civilitzada l'enfrontament de poders, a l'espera de redactar la nova constitució. La confrontació social, que hauria de generar les privatitzacions, el mercat lliure, els acomiadaments i el campí-qui-pugui, ha estat simplement ajornada.

El conflicte entre executiu i legislatiu, Kutxma i els comunistes, no deixa de ser una baralla de família, o almenys entre vells coneguts, a l'hora de repartir-se els papers de la tragicomèdia i/o les porcions del pastís. La baralla entre vells nomenklaturistes amb vocació burgesa i buròcrates-ideòlegs defensors del seu escó privilegiat, els demòcrates ucraïnesos se la miren com uns convidats de pedra. A

Port de Sebastopol a Ucraïna. Rússia vol la Mar Negra.

Ucraïna els demòcrates hereus de la disidència han tocat molt poc poder; la majoria són tots a l'oposició. I és que els occidentalistes del Rukh, amb un sostre electoral del 25% dels vots, es diferencien no sols ideològicament, sinó, a més, territorialment –gairebé nacionalment–: la majoria dels demòcrates ucraïnesos, tant els ultraliberals monetaristes com els simplement liberals o socialdemòcrates són a

la part occidental d'Ucraïna, la que havia estat incorporada a Polònia. Aquí les actituds nacionalistes són tan antirusses que els mateixos ucraïnesos de Kíev, la majoria russificats, es miren els occidentalistes de Lvov com una gent d'un altre país. I aquesta delimitació ideològico-nacional-geogràfica podria convertir-se en una divisió perillosa, si la crisi s'agreuja.

Ucraïna, amb cinquanta milions d'habi-

tants, i un dels països més extensos del continent, compta ben poc per a Occident, i el G-7 només se'n recorda quan reobre els dossiers sobre els perills nuclears imprevisibles que emanen de Txernòbil. El "pantà" heretat dels temps soviètics impedeix a Ucraïna d'acostar-se a Europa. Però tampoc no és prou russa per a reinstal·lar-se de bon grat en l'imperi que li ofereix Moscou. **Llibert Ferri**

Els Deu d'Alaquàs: vint anys

La novel·la 'La Mestra' retrau a J. J. Pérez Benlloch la seua participació en els primers assaigs per aconseguir un govern valencià autònom.

L'autor de *La mestra*, Víctor Gómez, ho ha escrit en aquestes pàgines la setmana passada: "Tinc la convicció que a aquest país li falta memòria: no se'n fa, de memòria, i això és terrible." El gran periodista Martí Domínguez ho repetia sovint, si bé ell ens va deixar amb la mel a la boca esperant-ne les seues. I moltes altres més. En el fons som un poble escatològic i desvergonyit, perquè així simulem millor el pudor que ens provoca la introspecció. Però també pot passar, simplement, que a força d'extrovertits, no tinguem molt a contar.

Pense que és el meu cas, jo no tinc tampoc gran cosa que dir als "Deu d'Alaquàs", perquè jo en vaig ser un, i el propassat dia de sant Joan es van complir 20 anys de la seua detenció i efímera glòria política. Qui dimonis se'n recorda i, sobretot, què significaren?

Per les noves –i no tan noves– llegendes de llectors pot ser just recordar que aquella desena de personatges, reunits a la casa d'exercicis espirituals de l'esmentat municipi de l'Horta, es proposaven ni més ni menys que acordar la constitució del Consell Democràtic del País Valencià, una mena d'autogovern per al moment del trencament previst. Aquesta proclama comportava la reclamació de tots els drets i la supressió de les opressions franquistes. La nota oficial de la policia, quan resumia la paperassa confiscada, parlava de la constitució d'un govern provisional

autònom. En efecte, per ací anava la cosa.

Els encartats van ser Ernest Lluch i Vicent Soler, que representaven el SVI (Socialistes Valencians Independents); Josep Guia i Francesc Candela (PSAN); Carles Dolç, del Moviment Comunista; Laura

rica fou establir un precedent de l'autonomia, i així ha de constar en les cròniques. Una altra cosa i una altra valoració s'hauria fet i s'hauria consolidat –o aquesta és la meua opinió– si entre els detinguts i processats pel TOP s'haguera trobat algun valedor del PSOE emergent. El que per fi ha governat al País Valencià ha mancat de sensibilitat per subratllar aquest modest fill de la lluita per la democràcia que, a la fi, va abonar el seu triomf. Ceguesa o ingratitud.

Per tal de no incórrer en el mateix error, he d'annotar que aquell incident va convulsar l'univers polític local i els segments més liberals. Vicent Ventura va remoure cel i terra per abreuja els tràmits policíacs i garantir la integritat dels detinguts; el Banc de Catalunya va avançar les fiances, Joaquim Maldonado, Emilio At-

tard –que es faria càrrec de la defensa de diversos inculpats–, José Antonio Perelló, Paco Davó, Ruiz Monrabal i desenes de ciutadans rellevants s'apressaren a trencar una llança per les primeres víctimes de l'autogovern somiat en un fet que era poc més, només, que un exercici espiritual.

Solament anys després vaig saber com vam poder ser detinguts, a pesar de les cauteles: uns quants érem més vigilats del que mai no arribarem a pensar. Ningú no va poder al·legar maltractaments i, vint anys després, l'episodi no ens val ni tan sols com a batallera per ser contada als néts. Memòria. **J. J. Pérez Benlloch**

'Els 10 d'Alaquàs'. L'avantsala per recuperar la Generalitat.

Pastor, del Partit Carlí; Carlos Martínez Llana, d'Oposició de Izquierdas del PCE (OPI); Xavier Navarro, d'Unificació Comunista; Josep Corell, de CC OO i el qui subscriu aquesta crònica en nom del PSPV abans que aquestes sigles maridaren amb les del PSOE, que en aquelles calendes a penes existia al País Valencià i, en tot cas, atenia altres estratègies.

Uns pocs dels esmentats han aconseguit alts rangs en el govern socialista, algun altre ha continuat picant l'enclusa de la marginalitat i la resta s'han dissolt discretament, encara que sense desprendre's de la vocació cívica. La seua satisfacció pír-